

Minnesanteckningar samråd nationella minoriteter 2025-02-17

Tid och plats

2025-02-17, kl. 13.00 – 15:23

Styrelserummet, Regionhuset i Luleå/Teams

Närvarande

Region Norrbotten

Glenn Berggård (V), ordf.

Johannes Sundelin (S), ordförande i regionala utvecklingsnämnden

Ulrica Åström, hållbarhetschef

Anna Bergman Stamblewski, strateg

Emma Berger, processledare HR

Tanja Granqvist Eliasson, HR-strateg

Inger Johansson, utredare

Annika Grönberg, utredare

Micke Boström, sekreterare

Kallade representanter

Pirko Ervasti, Sverigefinska Riksförbundets norra distrikt

Terje Raattamaa, ordförande STR-T (ersättare)

Kati Jääskeläinen, Romani Kvinnans Rätt i Samhället (Ersättare)

Börje Rytiniemi, vice ordförande Meänmaa

Externt kallade

Kristine Lejonklou, länsstyrelsen

Övriga närvarande, ej kallade

Sekreterare

Martin Forss

Dagordning

1. Mötet öppnas

Ordförande hälsar alla närvarande välkomna och förklarar mötet öppnat 13:00.

2. Upprop – presentation

Ordförande håller upprop i sedvanlig ordning där närvarande ges möjligheten att kortfattat presentera sig själva.

3. Godkännande av dagordning

Samrådet beslutar godkänna liggande dagordning.

4. Föregående minnesanteckning

Samrådet beslutar lägga föregående minnesanteckningar till handlingarna.

Glenn Berggård tar upp frågeställningar beträffande länstrafikens arbete med översättningar som kom upp på föregående möte och redogör för samrådet vad som pågår gällande detta.

5. Inkomna frågor

Inga inkomna frågor inför mötet.

6. Information om nytt regeringsuppdrag för att stödja försoningsprocessen med tornedalingar, kväner och lantalaiset – Kristine Lejonklou, Länsstyrelsen

Kristine Lejonklou informerar samrådet om förändringar som skett i Länsstyrelsens uppdrag inom minoritetspolitiken. Dels handlar det om att uppdraget att redovisa tillämpning av minoritetslagen tagits bort. Övriga relaterade uppdrag kopplat till minoritetspolitiken kvarstår dock och Länsstyrelsen i Stockholms län kommer fortsatt att följa upp och stödja aktörer inom minoritetspolitiken.

Kristine redogör också kort om uppdraget att *stödja kommunernas och regionernas arbete mot olika former av rasism* samt det nya uppdraget att *stödja statens pågående försoningsprocess med tornedalingar, kväner och lantalaiset* och att *länsstyrelsen ska verka för ökad kunskap om den historiska behandlingen av tornedalingar, kväner och lantalaiset*.

Avslutningsvis informerar Kristine om finansiering och förutsättningar för att arbeta med uppdragen, vilket senare kommer kommuniceras i dialog med minoritetsaktörer, samt länsstyrelsens deltagande i arbetsgruppen för insatser till före detta elever från arbetsstugorna.

Efterföljande diskussion handlar bland annat om att det upplevs negativt att det nationella stödet generellt minskar och att man från nationellt håll tar bort delar av uppdraget jämfört med tidigare.

7. Region Norrbottens del i arbetet med försoningsprocessen kring arbetsstugorna samt öppet brev till kulturministern – Kristina Nilsson, Kulturenheten (via mejl)

Glenn Berggård läser upp Kristina Nilssons inskickade redogörelse för regionens arbete med försoningsprocessen, STR-T:s hemställan ”Ensimäinen askel sovinthoon” samt brevet till kulturministern som skickas ut till deltagarna på samrådet tillsammans med minnesanteckningarna.

Den efterföljande diskussionen handlar bland annat om det positiva i att regionen, i samverkan med kommuner och organisationer, driver på i minoritetsfrågan samt att deltagande organisationer på samråden känner av att de statliga medlen har minskat/dröjer med besked om utbetalning.

Följande notering förs till minnesanteckningarna enligt önskemål:

Askel Sovinthoon, Steg för försoning och om det Öppna brevet

Den 15 november 2023 överlämnade den statliga Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset sitt slutbetänkande vid en ceremoni i Pajala. Kommissionen har haft i uppdrag att kartlägga och granska den assimileringspolitik som svenska staten och Svenska kyrkan bedrev mot tornedalingar, kväner och lantalaiset under 1800- och 1900-talen. Uppdraget har även inneburit att sprida information för att öka kunskapen om minoriteten och dess historiska erfarenheter. I kommissionens betänkande lyfts det fram att Svenska kyrkan har haft en betydande roll i de arbetsstugor där barn ofrivilligt utsattes för den assimileringspolitik som bedrevs under 1900talets första hälft. Svenska kyrkan har nu initierat arbetet i en arbetsgrupp för att arbeta med att ge upprättelse till människor som bott i arbetsstugor och att sprida kunskap till kommande generationer. I arbetsgruppen ingår STR-T, Met Nuoret, Länsstyrelsen Norrbotten och Region Norrbotten ingår. Arbeta pågår nu för att i dialog med minoriteten planera för dialog- och möteträffar under hösten på några orter i Norrbotten samt en försoningsgudstjänst i Luleå Domkyrka under våren 2026.

Sannings- och försoningskommissionens slutbetänkande *Som om vi aldrig funnits* överlämnades i november 2023. Där tas digitalt informationscentrum och huvudmuseum från rapporten POPPA även upp tillsammans med övriga förslag för försoningsprocessen.

Tre kommuner i Norrbotten har visat intresse för en fysisk placering för ett huvudmuseum. Dessa kommuner, som var Pajala, Övertorneå och Kiruna

möttes för en dialog med Region Norrbotten i november 2024. Vid detta möte fattades beslut om att ett öppet brev till regeringen skulle tas fram i samverkan med organisationerna STR-T, Meänmaa, Met Nuoret och Torne-dalsteatern. Detta gjordes och brevet offentliggjordes och skickade till regeringen den 21 januari 2025.

<https://utvecklanorrbotten.se/nyheter/2025/oppet-brev-till-kulturministern-fortsatt-osynliggorande-av-styvmoderligt-behandlad-minoritet/>

I det öppna brevet lyfts bland annat upp att ”Norrbotten ser med mycket stor oro på nedmonteringen av de strukturer som byggts upp från 2010 till 2024. Först meddelade regeringen att Handlingsprogram för bevarande och främjande av de nationella minoritetsspråken och språksatsningar skulle avbrytas genom regeringens trendbrott att inte permanenta satsningen i dess helhet. En nedmontering som går tvärt emot rekommendationerna från sanning- och försoningskommissionen.

Den 12 december beslutade regeringen om återförande av medlen under ett år, omfördelningen av medel sker inom ramen för tillgängliga medel för anslag 7:1 Nationella minoriteter inom Utgiftsområde 1 Rikets styrelse, och därmed minskas resurserna för minoritetsorganisationerna, kommuner och regioner. Detta bidrar på intet sätt till revitalisering av minoritetens språk och kultur samt den fortsatta försoningsprocessen.”

Politikområdet 7.1 hade 2024 207,7 milj kronor. Från 2025 har politikområdet 157,7 milj kronor. Det är en minskning med 50 milj kronor. Minskningen som tagits från förvaltningskommunerna påverkar nu alla kommuner i Norrbotten (och landet).

8. Patientnämnden informerar om deras arbete samt information om Region Norrbottens interna arbete kring bemötande – Region Norrbotten

Inger Johansson och Annika Grönberg inleder med en kort presentation av patientnämnden och dess kansli, nämndens uppdrag samt vad nämnden informerar om. Vidare presenteras nämndens övriga arbetsuppgifter, inkomna ärenden, exempel på när patientsynpunkter leder till förbättring samt vad som är aktuellt just nu.

Ulrika Åström berättar om hur regionen arbetar med bemötande kopplat till etik, mänskliga rättigheter etcetera. Inkorporerandet av dessa perspektiv i befintliga utbildningar beskrivs, behovet av att hålla frågorna levande motiveras utifrån den rasism och det hårdare tonläget som upplevs i samhället.

Den efterföljande diskussionen handlar bland annat om det är möjligt att klaga på att man som patient inte får information/vård på minoritetsspråk

samt möjligheten att lämna klagomål muntligt och skriftligt till nämnden. Lagstiftning som reglerar rätten till minoritetsspråk diskuteras samt svarstiden på inlämnade synpunkter/klagomål.

Inger och Annika avslutar med information om broschyrer som köpts in, bland annat den riktad till ungdomar och de som översatts till minoritetsspråk.

9. Återkoppling kring samråd om Strategi för kompetensförsörjning - Emma Berger och Henrik Söderström, HR-avdelningen

Emma Berger inleder med att gå igenom inkomna synpunkter på utkastet till strategin, försättsbladet till strategin samt ett exempel på hur regionens platsannonser korrigerats utifrån inspelen på föregående samråd. Tanja Granqvist Eliasson påtalar vikten av inspelen för framtagandet av strategin.

Emma avslutar med att beskriva nästa steg i arbetet med strategin, vilket är framtagandet av den övergripande handlingsplanen.

Den efterföljande diskussionen handlar bland annat om tidsplanen för handlingsplanen, om medskick från samråden kan komma med, samt hur uppföljningen går till inför framtagandet av en ny handlingsplan. Medskick från samråden är möjligt att få med både för den kommande handlingsplanen likväl som den efterföljande, men det konstateras också att handlingsplanen är ett mer övergripande än strategin. Beträffande platsannonserna och den korrigerings som införts så påtalar att det ingår i samtliga platsannonser.

Avslutningsvis framförs önskemål om att ha regelbundna inslag om kompetensförsörjningen på kommande samråd, vilket föreslås tas med i framtagandet av samrådets nya handlingsplan.

10. Status för handlingsplan och statsbidrag – Anna Stamblewski, Hållbarhetsenheten

Anna Bergman Stamblewski inleder punkten med att gå igenom statusen för aktiviteterna kopplade till samråden jämfört med statusen vid föregående uppföljning, samt påtalar att kommande uppföljning tas på nästkommande punkt. En redovisning av användandet av statsbidrag presenteras tillsammans med information om förändringar beträffande statsbidraget som sänks jämfört med tidigare. Sänkningens påverkan presenteras i form av en planering för användandet av statsbidrag 2025 och regionens reaktion på sänkningen tas upp av Glenn Berggård och Johannes Sundelin. Sammanfattningsvis så har regionen tillsammans med kommunerna dels skickat ett öppet brev, vilket togs upp av Kristina Nilsson på tidigare mötespunkt, och dels så lyfter regionen frågan i andra forum som regionen deltar, exempelvis Folk

och Kultur. Det öppna brevet kommer Glenn Berggård även ta upp i kommande möten med SKR:s politikernätverk.

Den efterföljande diskussionen handlar bland annat om vikten av översättningar till minoritetsspråk, tillgång till språkpaketen som tagits fram, samt att det upplevs positivt att regionen åstadkommit så mycket givet de statsbidrag som betalats ut.

11. Utvärdering av aktuell handlingsplan och framtagande av ny handlingsplan under 2025 – Anna Stamblewski, Hållbarhetsenheten

Anna Bergman Stamblewski informerar samrådet om den utvärdering som ska genomföras av den aktuella handlingsplanen samt framtagandet av en ny, vilket kommer ske under 2025. Utvärderingen kommer genomföras i form av en enkät, med möjlighet för organisationerna att också boka in enskilda samtal för att fånga in synpunkter som eventuellt inte framkommer i enkätsvaren, samt möjlighet att diskutera handlingsplanen på kommande samråd. Framtagandet av den nya handlingsplanen kommer ske i samråd under hösten 2025 för att sedan träda i kraft från och med 2026.

Den efterföljande diskussionen handlar bland annat om möjligheten att komplettera enkätsvar med enskilda samtal, vilket upplevs som positivt liksom förslaget på process för framtagandet av ny handlingsplan.

12. Nya invalda till samråd – Region Norrbotten

Inga nomineringar för nya invalda har inkommit, regionen har en vakans eftersom vice ordförande är tillika ordförande för hälso- och sjukvårdsnämnden.

Följande representanter är för närvarande invalda i samråden med de nationella minoriteterna:

Ledamot	Representant för	
Glenn Berggård (V), ordförande	Regionstyrelsen	
Camilla Friberg (S), vice ordförande	Regionstyrelsen	
Johannes Sundelin (S)	Regionala utvecklingsnämnden	
Vakant	Hälso- och sjukvårdsnämnden	
Ledamot	Personlig ersättare	Representant för
Pirkko Ervasti	Tuula Andersson	Sverigefinska Riksförbundet
Börje Rytiniemi	Kerstin Salomonsson	Meänmaa

Eva Kvist	Terje Raattamaa	STR-T
Tanja Hagert	Kati Jääskeläinen	Romani Kvinnans Rätt i Samhället

Den efterföljande diskussionen handlar bland annat om kommande förändringar beträffande ledamöter/ersättare för organisationerna som ingår i samråden samt nya organisationer som kan tänkas ingå framöver.

13. Laget runt

Glenn Berggård förmedlar Kristina Nilssons inlägg till punkten vilket bestod av följande:

STR-T och Meänmaa har utökat verksamhetsstöd från Region Norrbotten för 2025. Vid Folk och Kultur-konferensen i Eskilstuna den 4-7 februari stöddes Viermie K (samiskt kulturnätverk) av norrlänen inom Kultur i Norr med medel för deras insatser på Urfolk och Kultur. Där hade också Torne-dalsteatern ett uppskatta seminarium kopplat till försoningsprocessen och urfolksfrågan för minoriteten. Under v 10 genomförs Samisk vecka i Umeå och då genomförs en dialog med regionala kulturchefer från norrlänen, Kulturrådet samt Sametinget.

Johannes Sundelin informerar om sitt och regionens deltagande på Folk-och Kultur-konferensen i Eskilstuna, regionens beslut att stötta Kiruna i arbetet som kulturhuvudstad och vikten av att i det arbetet inkludera de nationella minoriteterna, samt det riksdagsseminarium om kultur, vilket har initierats av de fyra nordligaste länen, där frågorna som rör de nationella minoriteterna ingår.

Glenn Berggård informerar samrådet om SKR:s nätverk om nationella minoriteter, i vilket Region Norrbotten deltar.

Kristine Lejonklou hänvisar till det som tagits upp på tidigare mötespunkt beträffande länsstyrelsen.

Anna Bergman Stamblewski förmedlar information från Kairi Pässuke, som handlar om att utkastet för den nya utvecklingsstrategin är något försenad och att det kommer ges möjlighet att komma med synpunkter under en remissrunda senare under våren 2025.

Ulrika Åström hänvisar till det som tagits upp på tidigare mötespunkter beträffande hållbarhetsenheten.

Pirkko Ervasti informerar samrådet om Sverigefinska riksförbundets utmaningar kopplat till minskade bidrag, evenemang som sker under året i form

av kulturdagar, sommarläger och utbildning om minoriteter, samt information kopplat till föreningens årsmöte.

Kati Jääskeläinen ber om att låta Tanja Hagert återkomma med information på kommande samråd.

Börje Rytiniemi informerar samrådet om en ny finsk ledamot av styrelsen, utmaningar som föreningen upplever samt kommande evenemang och föreningens nya hemsida. Börje avslutar med att uttrycka tacksamhet för regionens stöd i minoritetsarbetet.

Terje Raattamaa informerar samrådet om det fortsatta arbetet med försökningsprocessen, anställningen av en ny kommunikatör som pågår, kommande evenemang som sker kopplat till att Kiruna blir EU:s kulturhuvudstad, evenemang som kommer ske på Pajala Marknad 2025, årsmötet som genomförs i Haparanda den 26 april, samt upplevelsen av den nu nedlagda renmarksutredningen.

14. Nästa möte 2024

Ordförande informerar om nästa samråd med de nationella minoriteterna som kommer att ske den 30 september klockan 13:00-16:00. Samrådet kommer att hållas i styrelserummet på regionhuset, samt digitalt över Teams.

15. Övriga frågor

Inga övriga frågor anmälda.

16. Mötets avslutande

Ordförande tackar deltagarna för sin medverkan vid dagens möte och förklarar mötet avslutat klockan 15:23.